

Ale gamę miękką tak harmoniczną jak melodyczną można otrzymać jeszcze w inny sposób, jeżeli mianowicie w gamie *c-dur* obniżymy o półtonu III stopień i VI stopień:

$c^1 d^1 es' f^1 g^1 as^1 h^1 c^2$ (gama harm. napowrót tak samo)

albo obniżając tylko III stopień w drodze do góry:

$c^1 d^1 es^1 f^1 g^1 a^1 h^1 c^2$

a VII, VI i III w drodze powrotnej:

$c^2 b^1 as^1 g^1 f^1 es^1 d^1 c^1$ (gama melodyczna)

Gamy w ten sposób utworzone nazywamy *równoimiennymi*, bo tonikę mają tę samą co gama twarda: *c-dur*, *c mol*.

Znając układ gamy miękkiej harmoniczej i melodycznej, można sobie bez trudności tworzyć wszystkie gamy miękkie po kolei. Postępowanie przy transpozycji będzie oczywiście takie same jak poprzednio, a ścisłość taksamo obowiązkową.

Gamy kościelne.

Diatonika (kolejność stopnia gamy) dzisiejsza, oparta na gamie twardej i miękkiej, istniejąca stale od lat dwiestu, miała poprzedniczkę w diatonice innej t. zw. *kościelnej*, w której półtony nie leżały w tych miejscach co dziś w gamie twardej i miękkiej. Gamy te przedstawiają się następująco:

Dorycka	$d^1 e^1 f^1 g^1 a^1 h^1 c^2 d^2$	tonika <i>d</i>	(półtony podkreślone)
Frygijska	$e^1 f^1 g^1 a^1 h^1 c^2 d^2 e^2$	„ <i>e</i>	„
Lidyjska	$f^1 g^1 a^1 h^1 c^1 d^2 e^2 f^2$	„ <i>f</i>	„
Miksolidyjska	$g^1 a^1 h^1 c^2 a^2 e^2 f^2 g^2$	„ <i>g</i>	„
Eolska	$a^1 h^1 c^2 d^2 e^2 f^2 g^2 a^2$	„ <i>a</i>	„

Melodje oparte na tych gamach i otrzymujące zakończenie na swoich tonikach, nie przemawiają nam do przekonania właśnie z powodu swego zakończenia. Chcąc się do takiej diatoniki przyzwyczaić trzeba się ćwiczyć w niej i zapamiętywać sobie właściwości każdej z tych gam. W pieśni chóralnej dzisiejszej mogą one mieć zastosowanie i brzmieć bardzo ładnie, dawne melodje tak kościelne jak ludowe bardzo często dają nam tego przykład. Do gam (tonacyj) kościelnych powrócimy jeszcze przy nauce konstruowania melodji.

(C. d. n.)